

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Váczi körút 23.
hova minden küldemény intézendő.

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.
SZERKESZTI:
SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . . . 8 ft —
Fél évre 4 „ —
Negyedévre 2 „ —
Egyes szám ára 16 kr.

M E G J E L E N I K M I N D E N P É N T E K E N .

Tartalom:

A Wekerle ministerium. Ifj. Dr. Neumann Sándortól.
— A hitközségi képviselőtestület. Dr. Fraenkel Sándortól.
— Magánhivatalnokok, keresztlevelek. Kreutzer Lipóttól. — Bécs. — A jövő század olvasmánya. Reverendus-tól. — Az erősek. Bernstein A. elbeszélése. — Mi holdogit? (Vers.) Dura Mátétól. Absalon. Eredeti tragoedia (Szépirodalmi melléklet). Irta; M a k a i Emil. — Hírek. — Hírdetések.

Naptár:

Vasárnap (1892 november 20) 5653. Kiszlév hó 1-je
R o s - C h ó d e s. Hétfő 2-ika. Kedd 3-ika Szerda 4-ike.
Csütörtök 5-ika Péntek 6-ika. Szombat 7-ike. Hetiszidra: Va-
jéczé. (Mózes I. könyvének 29. 30. 31. fejezetei.) Haftorah:
Hozseás 12. fejezete.

A Wekerle ministerium.

A demokracia és a liberalizmus azon nagy győzelmé, mely a Wekerle ministerium megalakulásának fontos tényében nyilvánul, érthető örömmel és lelkesedéssel tölti el azon milliók lelkét, kik a szabadelvűség és teljes jogegyenlőség diadalában oly jogosan látják hazánk szellemi és anyagi felvirágzásának legerősebb biztosítékát.

Vallásszabadság, a zsidó felekezet receptiója és a kötelező polgári házasság sürgős behozatalának a korona hozzájárulásával történendő ünnepélyes ígérete képezi azon alapot, melyen az új ministerium áll, melylyel fennállania, vagy buknia kell.

Mióta alkotmányunk visszaállított, még nem értünk oly korszakot, melyben a szabadelvűség kérdései kizárólag képezték a situáció kulcsát és azt sem értük el még, hogy a szabadelvűség legfontosabb kérdéseiben ugy a kormányt alakítani hivatott egyének, valamint az összes pártok között oly egyöntetű felfogás tört volna magának utat, mint jelenleg.

Azon kérdésekben tehát, melyek az utolsó ministerválságot előidézték, sem a kormány, sem ennek pártja, sem végre az ellenzéki pártok közt eltérés nem létezték, annál nagyobb meg-

nyugvással nézhetünk a jövő elébe, mert a kormány élén oly férfi áll ki ahhoz szoktatott bennünket, hogy az általa hirdetett ígét már ne is igének, hanem megtestesült ténynek tekintsük és mert a mai viszonyok közt oly fontos vallásügyi ministeriumot az új kabinetben is ugyanazon férfi tölteni be, ki erős meggyőződése és férfias elszántsága által vezéreltetve, készítette el azon situációt, melynek eredményeként tekinthető a jelenlegi, oly biztató és lélekemelő pillanat, melyben az ország elismert kitünőségeit látjuk a fent jelzett szabadelvű programm körül csoportosulni.

S ha látba vetjük, hogy a kabinetnek továbbra is tagja marad Szilágyi, kinek a felmerült egyházpolitika kérdéseknek csak szabadelvű irányban történendő — habár eddigelé csak elvi — megoldásában oroszlanrésze van, és hogy tagjai maradtak br. Fehérvári, Lukács, gróf Bethlen és Josipovich, kik a Szapáry cabinet utolsó ministertanácsában bizonyítékát adták annak, hogy inkább készek állásaiktól megválni, mint liberális programmjuk megvalósításáról lemondani — s ha végre látjuk, hogy a kabinet új tagjai gróf Tisza Lajos és Hieronim Károly, kik közül mindegyiknek már csak neve s multja is biztosítékot nyújt az

iránt, hogy minden ellenkező áramlattal szemben csakis a tiszta liberalismus elveit fogják diadalra juttatni, — nem zárkozhatunk el azon remény, elől, hogy egy szép, boldogító, igazán szabadelvű aerának állunk a küszöbén.

És ha valami képes a jövőbe vetett ezen reményünket még fokozni, úgy ez azon tudat, hogy a korona, hogy a koronás királyunk, ki valóságos mintaképe az alkotmányos fejedelmeknek, a programhoz hozzájárulván — mintegy maga hirdeti népeinek és az egész világnak, hogy abban a mi terveztetik, nincs semmi, a mi népei békéjét megzavarhatná és hogy éppen az az, ami megfelel a kor és a viszonyok követelményeinek.

E valósággal szemben megfoghatatlan volna, ha éppen nálunk nem találnák *justum et aequum*-nak azt, ami Franciaországban, Olaszországban, Németországban és a klerikális Belgiumban az.

Hiszen, ha az állam a maga részéről felállít bizonyos törvényes ismérveket és megkívánhatóságokat, melyek nélkül a házasságot törvényesnek el nem ismeri, az nem gátol senkit sem abban, hogy bármely felekezeten hivei a házasságot saját vallásuk szabványainak megfelelőleg kössék meg.

Hogy pedig a zsidó vallás receptioja — mely a vallásszabadság mellett is — egy régi becsületbeli tartozás lerovása a haza mindenkor hű és nemzeti ideálokért mindig lelkesülő zsidó felekezetű polgáraival szemben: ez, hál' Istennek, a nemzet, a nemzeti lelkiismeret meggyőződésévé vált.

Ép úgy vagyunk a vallásszabadsággal, mely ellen ép úgy, mint a zsidó vallás receptioja ellen, még azon tábor részéről sem emeltetik, legalább nyilvánosan nem kifogás, mely hozzá van szokva ahoz, hogy midőn vallás és egyházzól van szó, e két fogalom alatt mindig csak a saját vallását és egyházát lássa és értse.

Nem vélünk tehát csalatkozni és a tények által meghazudtoltatni, ha azon meggyőződésünknek adunk kifejezést, hogy hazánk felett az igazi szabadelvűség hajnala kelt, mely a tervbe vett törvények megalkotása által a jogegyenlőség aranysugarában pompás, ragyogó neppé váland.

Ifj. Dr. Neumann Sándor.

A hitközségi képviselőtestület.

Minden szükkeblőség, vagy partikularizmus nélkül örömmel olvashatja mindenki a pesti izr. hitközség képviselőtestületének névsorát. Annyi a szellemi, értelmi és vagyoni potentia ebben a testületben, hogy teljes megnyugvással bizhatták a választók községük ügyeinek vezetését, érdekeinek gondozását, gyarapodásának előmozdítását és magasztos céljainak megvalósítását ezekre a férfiakra, akik tulnyomó részben kipróbált hivei az ország legnagyobb önálló hitközségének.

S valóban tény az, hogy hitközségünk nagyérdemű elnöke és előjáróságának ügybuzgalma révén szépen halad és mindinkább igyekszik példáját adni annak, hogy a helyesen felfogott autonomia nagy erő kifejtésére tud — alkalmat adni. ha a d.

Ez épen a kérdés. — Nem elégedetlenség sugallja ezeket a sorokat, habár a haladni kívánó bizonyos mérvben mindig elégedetlen, még kevésbbé a hibák egyik leginkább megvetést érdemlő faja, a hiuság, hanem tisztán és kizárólag az a tettvágy, az az őszinte odaadás, amely a képviselőtestület minden tagját eltölti, amely tettvágy és odaadás nélkül a hitközség ügyei vajmi hamar sekélyesre kerülhetnének,

Az erő kifejtésére pedig, mondjuk csak ki nyiltan, — nincsen alkalom.

A hitközség alapszabályszerű szervezete, ha nem is épen arisztokratikus, de hatáskör tekintetében olyan, — hogy is mondjuk? — bizalmatlanságra vall, hogy szinte csodálkozni való, miért nem választják meg a választók az elnököt és az előjáróságot? Minek a választók által képviselőtestületet választatni, mely 45 tag kivételével tulajdonképpen és lényegileg csupán választott választókból áll, akik az elnök, az előjáróság és a választmány megválasztása után — jól megjegyezhetik magoknak azt, hogy a hitközség képviselőtestületének tagjai, egyebekben pedig nem igen tudnák, ha meg nem jegyeznék magoknak.

Mert alapszabályszerű hatáskörük oly szük korlátok közé van szoritva, hogy méltán feltűnő azok előtt, akik a hivatalos és e

mellett tisztelettel járó tétlenséget még meg nem szokták. Az alapszabályok 48. §. szerint a képviselőtestület közgyűlése rendszerint évenként egyszer hivandó egybe, — nyolcz nappal a határnapja előtt. S ha a közgyűlésnek az 51. §. szerinti hatáskörét megismerjük, akkor csak aggódva gondolhatunk arra a tárgysorozatra és arra az alaposságra, amely ott egymást kölcsönösen akár meg is emésztheti. Hiszen a külön meghívó jegyeken is csak »a fontosabb tárgyak, különösen a választások« jelölendők meg! S ezek a fontosabb tárgyak, t. i. a választmány évi jelentése, a költségvetés és ennek lényeges változásai (miért csak a lényegesek?), a hitközség egész belső és külső életére kiható választások, az adókiivetés, az ingatlanok adása és vétele és a kölcsönök jóváhagyása (csak jóváhagyása?) sat., ezek mind nyolcz nappal a közgyűlés határnapja előtt tudhatók és ismerhetők meg! Lehet-e ilyen rendszer mellett alapos megvitatást és elhatározást képzelni és nem kell-e attól félni amitől különben a jó sors óvja meg hitközségünket, hogy t. i. alkalmilag factiósus ellenzék fogja felütni a fejét?

A választmányban és ennek ügyosztályai-ban van most központosítva az egész hitközségi kezelés és igazgatás. Szívesen elismerjük, hogy ezekhez szakértelem, gyakorlat és bizonyos continuitás szükséges, mert hiszen a hitközség az új választás kedvéért nem akasztatja meg működését. Ámde éppen a jelenlegi szervezet mellett való választmány az, amely szemben a képviselőtestülettel nem helyesen van szervezve.

Részünkről őszintén megvalljuk, hogy Dr. Schwarcz Gyula urnak e lapok előző számában kifejtett tervéhez csak bajjal tudnánk hozzájárulni, mert ha a képviselőtestület mindegyik tagja beosztatnék az öt ügyosztály választmányába, akkor a képviselőtestület tulajdonképpen megszűnnék testületnek lenni és annak közgyűlése lényegileg az ügyosztályok »teljes ülése« lenne. Igaz ugyan, hogy az alapszabályok 33. §-ának fogalom meghatározásai mellett csak a jelen szervezet állhat meg, jöllehet a »belső végrehajtó képviselőség« kissé különös fogalmat

jелеz, ámde annyi tény, hogy a képviselő testületben felhalmozott erőket nagy kár parlagon hevertetni és a hitközség jól felfogott érdeke komolyan megkívánja, hogy azok minél fokozottabb mérvben a hitközség céljaira kihasználtsanak.

A választmányi tagság, tekintve az annak adott hatáskört, munka és tisztesség egyaránt. Osztózzék mind kettőben mindenki, a kit a hitközségi tagok a képviselő testületbe valónak tartottak. Tehát a jelenlegi választmány alapján felesleges intézmény és hatáskörét a különben sem számos tagból álló képviselőtestületnek ügyosztályai igen jól tudnák betölteni.

A teljesülés lenne a közgyűlés és ily módzatok által a hitközség ügyei minél több buzgósággal szolgáltatnának.

Gondolják meg ezt az irányadó körök. Az elnök és az előljárók bizonyára még sikeresebben tudnák felvirágoztatni hitközségünk ügyeit, ha a »végrehajtó képviselőség« tagjai számosabbak volnának és ha mindegyik tag nemcsak egyszer évenként ébredne annak tudtára, hogy hitsorsosai egy nagy budgetnek gyors megszavazásánál egyébbel is megbízták. S végre is, dolgozni, munkálkodni, nemcsak szavazni, ez óhajt a képviselőtestület tagjainak. Miért ne szolgáltassanak arra alkalmat?

Egészben véve érdemes lenne a dolgot alaposan megvitatni, mert valósággal még sem tudhatni, hogy mindig és szakadatlanul olyan kétségbevonhatatlan kitünőségek lesznek-e hitközségeink kormányzatában, mint most és reméljük, még sokáig. De a szervezetnek olyan-nak kell lennie, hogy, ha nem is minden, de legalább sok eshetőségre legyen szabva és jó szervezet mellett a kitűnő vezetés legfeljebb még kitűnőbb leszen, ami talán nem is hiba.

Arról is lehetne még beszélni, ha valjon éppen csak a hitközségi rabbi vagy hitszónok választása vagy végleges alkalmazása (51. §.) függjön-e az »összes választóképes hitközségi tagok általános szavazatától« s miért nem az elnök és az előljárók választása is? Erről azonban, külön alkalommal mondjuk el véleményünket.

Dr. Fraenkel Sándor.

Magánhivatalok, keresztlevelek.

Tudomásom van arról, hogy az ember zsidó létére pápává nem lehet; az sem titok előttem, hogy Magyarországon zsidó embert nem tesznek meg egyetemi tanárnak, a megyében szolgabírának stb. stb, sőt még arról is van némi fogalmam, hogy a kit zsidónak vélnék, abba lukat lőnek, ha diszbanderiumban való részvételre jelentkeznek.

Azt azonban, hogy a zsidó elől már a magánhivatalokban is elzárják az utat, azt csak újabb időben látom, most, a mikor valósággal dühöng a liberalismus. A nyavalya régebben csak néhány ósdi hivatalban lépett föl. Az »Első hazai takarékpénztár«, a »Magyar általános földhitelintézet«, ezek alkottak korszakot telivér keresztény tisztviselői karukkal. A két intézet élén többnyire főurak állanak, a kik magukra vállalták, hogy fődözik koronkint a hiányt, a mely a tisztviselőkben jelentkezik. És ez a magyarázata annak, hogy miért váltja fel örökké keresztény a keresztényt e két intézetben. A példa, melyet e két hivatal adott, átragadt a iparvállalatokra is. (Hogy csak kettőt említsek: a Hagenmacher Henrik gőzmalma és a hengermalom is az új testamentum alapján állanak, ha az utóbbiról mindjárt tény is, hogy Reich Ignác kezei által évek óta ez szolgáltatta a husvétii lisztet az ó testamentumbeli orthodoxoknak. Az országos liszt szállítótól, ki szabad óráiban az orthodox közvetítő bizottság elnöke is, azt kívánni, hogy vetné latba befolyását, hogy a hengermalom recipiálja a zsidó tisztviselőket is, igazságtalanság volna. »Handelschaft ist keine Bruderschaft«, tartja Reich ur és »in Geschäftssachen« igazi kalmár csak is arra gondol, hogy minél jobb feltételeket kössön ki, de csak a saját maga javára.) A nyavalya aztán tovább terjedt, a mig kis, kisebb és legkisebb emberekig jutott el. Most már rőfös kereskedők is abba a nagyzási hóbortba esnek, hogy követik a »nagy« példákat.

Miért? Mi végre? nincs reá magyarázat.

A közpályákra a főpapság ráteszi a kezét és kimondja, mely határig mehet az, a ki csak az öreg Istent ismeri, családjával szemben azonban tartózkodó álláspontot foglal el. A magánpályákkal a főpapság nem sokat törődik és a mint megengedi, hogy a zsidó gesztenyesütő-, népszolga- és öregnemű üzér-vállalkozásokba bocsátkozzék, olyképp nincs kifogása az ellen sem, ha magántisztviselő lesz belőle.

Ime kisül, hogy a főpapok milyen szabadelvűek és lefőzik azokat az üzletembereket, a kik segédet, vagy tisztviselőt keresnek, ilyen vagy olyan képzettséggel és — keresztlevéllel. A ki figyelemmel kíséri a hirdetések rovatát, minduntalan találkozik ilyen ékes pályázatokkal és eltűnődhetik rajta, vajjon mitől jó ez a nagy jámborság. Mi szállta meg e jó urakat? Az

Istenfélelem? Meglehet, hogy azt remélik, vétkeikért megengesztelik az Urat, ha zsidónak nem adnak kenyeret ők, a kik a zsidóval örömet állnak szóba, a mikor vevő szerepében lép fel. Talán a pokoltól vélnék szabadulni, a midőn a keresztlevelet veszik föl programjukba. Ah, a keresztényi szeretet árnyalatai megszámlálhatatlanok!

Egy jelentékeny keresztleveles vitéztől kérdeztem egyszer, miért nem vesz az üzletébe zsidó embert, azt felelte: »Volt egyszer egy zsidóm, sikkasztott, elcsaptam, azóta nem köll zsidó!« Ez a szellemes úr, úgy látszik, nem tudta, hogy az ő hitsorsosai sokkal több, világra szóló sikkasztást követtek el, mint zsidók el fognak követni valaha. Ott van Jauner, ott Piufsieh és logjobb nevű sikkasztóink is az anyaszentegyház kebeléből kerültek ki. Megengedem különben, hogy a szóban forgó vas-ember (mert vasüzlete volt) úgy okoskodott, ha már sikkad a pénzem, sikkadjon el keresztény kezétől.

Valóban, olyan szégyenletes, olyan kicsinyes ez az eljárás, a mely a keresztlevélhez köti a kvalifikációt, hogy egykor pirulni fognak miatta késő unokák. És azonfelül még nevetséges is; mert a kereskedelemnek, az üzleti életnek a zsidók a urai és megszeppenne a törpék hada, ha a zsidók kiadnák a jelszót, hogy vállalataikban keresztény számára nincsen hely, és azt a másikat, hogy annak, a ki zsidót nem tűr az üzletében, az árúja sem köll nekik. »Ha te ütöd az én zsidómat, én ütöm a te keresztényedet!«

A zsidók azonban nem feledkeznek meg ennyire emberi méltóságukról, mert van bennük — keresztényi türelem.

Azok pedig, a kik a keresztlevélhez ragaszkodnak, majd ezután is, a midőn meglesz az izraelita vallás receptiója, a kötelező polgári házasság és mi egyéb, azok nem egyebek, mint sötét századok ittragadt árnyékai.

A nagy férfiak közé, a kik a keresztlevelet irták föl zászlójukra, tartozott egy letűnt nagyság is: Steiger Gyula, az »Első hazai« egykori mindenható igazgatója. Ő zsidókra nem reflektált, valószínűleg mert a semita orr nem elégitette ki szépérezékét. Tehát orrával gondolkodott ez a hatalmas úr? De ha az orrával gondolkodott, miként eshetett még is, hogy az orra elől emeltek el másfél milliót?

Burchárd Konrád, a hengermalom elnöke és Hagenmacher Henrik — a magyar malomipar korifeusai, — miként a bevezetésben említettem, szintén így gondolkodnak. Keresztlevél nélkül ki sem lépheti át az ő malmuk küszöbét. És ez elvetszemmel tartva, az történik vala, hogy Nazáréti Jézus, a ki meglehetősen tehetséges ember volt, azonban keresztlevél nélkül szükkölködött, annak idején nem lehetett volna praktikánsa a Hagenmacher Henrik gőzmalmaiban.

Kreutzer Lipót.

Bécs.

A Lajtán tuli főváros II, kerületében Suess Ede dr., a híres reichsrathi képviselő, Bécsnek az antiszemita heccelődésekből fejlődött helyzetét választói előtt a minap a következőképen fejtegette:

Ausztria német lakóinak köreiből alig néhány éve ez a jelszó járta: »Mi Bécs felé gravitálunk.« Egy darab idő óta nyoma veszett e jelszónak. A tartományok németsége nem oka ennek; ez okból föl kell vetni a kérdést: Mi változott meg Bécsben? Tudják önök, hogy a mi ellenfeleink az utóbbi években mennyire igyekeztek azon, hogy a lakosság egyes részeit az eszményibb politikai fölfogástól eltereljék és saját, individuális, legszűkebb érdekeik kizárólagos figyelembe vételére tanítsák. Tudják önök, mint esett meg az, hogy az egyik iparág a másik ellen támadt. Mig a parlamentben és a tartományokban a legnagyobb politikai kérdéseket vitték dűlőre, addig Bécsben afölött vitáztak, vajjon van-e joguk a pékeknek — almásrést sütni. Ez az, minek folytán a birodalomban eljártszottuk tekintélyünket; olyan lakosságot láttunk, mely a legszűkebb apró érdekeinek védelmében a birodalmi főváros (?) tekintélyéről megfélemedezett, melyre pedig Bécsnek, mint a birodalom vezérének, szüksége van.

És a küzdelem módja tekintetében mi mindent értünk meg? Milyen ferdtésekben, személyes támadásokban volt részünk; a corruptió legyőzésének ürügye alatt mint hozták Bécsbe a corruptió legocsmányabb alakját, a tömegek corruptióját? Pazarul szórták az ígéreteket, melyeket beváltani soha sem lesz mód. Ezeket az embereket minden nyilvános közérdekű ügyben, melynek a város dicsérete és dicsőségére kellett volna válnia, ellenfeleikül találtuk szemben, ellenfeleiül a mentő-egyesületnek, a női munkakereső (Frauenerwerbverein) egyesületnek, a népképző egyesületnek, a külvárosok bekebelezésének stb. A nyilvános testületekben milyen mélyre sülyedt a hangniveaúja! És mi eredményt értek el ez emberek? Semmi mást, mint Bécs birodalmi főváros tekintélyének sülyedését és befolyásá színté nullpontra szállították alá. Annyira jutottunk, hogy magából különben oly gyöngéd és elnéző uralkodónk szájából is süjtő szavakat hallottunk. Felszólitották, hogy a szavakat, melyeket ő felsége kegyes volt hozzám intézni, itt fejtegetném. Ez nem szándékom, először mert az uralkodó személyes nyilatkozata nyilvános gyülekezésem való megbeszélésre egyáltalán nem alkalmas és másodsor, mert a szavak irányzatuk és tartalmuk tekintetében olyan világosak és kétséget fönn nem hagyók, hogy magyarázatra egyáltalán nem szorulnak. Valóban a lakosság ítélőképességének utolsó nyomában való kétkedés volna az, ha szükségesnek mutatkoznék a további fejtegetés.

A bécsi, berlini, párisi stb. antiszemita csoportoknak egész sor közös ismertetőjelük van. Legelsőbbben is szereplésük rendkívüli durvasága, a magasabbképzetség ellen való gyűlölködésük és az a körülmény, hogy a párt az ő tulajdonképpen végzélját sohasem képes megjelölni. Néhány napja mult, hogy egy antiszemita vezér plane azt állította, hogy Grusch a bécsi bi-boros érsek zsidó befolyás alatt áll. Hogy ez az uri ember ezt mondta, az még nem oly gonosz dolog, de hogy ki nem nevettek, az gyalázat Bécsre. Az antiszemita csoportok mindenütt, mint más pártok szövetségei jelennek meg, melyek ezt a támogatást megtürik. Tessék csak arra a szerepre gondolni, melyet az antiszemita párt Párisban Boulanger tábornok föltünésének idejében játszott. Önérzetes pártok, minő pl. a munkáspárt, evvel a párttal soha sem árulnak egy gyékényen. Az antiszemitáknak a mi clerical-sainkkal való szövetsége, mely röviddel ezelőttig fönnállt, az utóbbinak nagyon ártalmára volt. Egyrészt, mert ezen szövetség folytán a katholikus egyháznak ősi hagyományai sérültek meg, másrészt azon cordrirozó befolyás folytán, melyet ez a szövetség az alsó papságra gyakorolt.

Schnabl, a kath. pap és landtagi képviselő e mondása: »A felebaráti szeretet önmagunkon kezdődik,« jellemzi azt a durva egoizmust, az altruizmusról való azt a lemondást, mely nagy néprétegeket betölt s jellemzi a niveau-t, melyre a népet juttatni akarják. Nyilvánvaló ebből, hogy a köznézetekre, a nép ethikai niveaujára milyen veszedelmessé válik idővel az ilyen mozgalom. Különös az antiszemita fölfogása, mi-helyt a német nemzetiség kerül szóba. Mig a francia és cseh antiszemita azért küzdenek a zsidók ellen, mert németeknek mondják őket, addig a német antiszemita azért viaskodnak a zsidókkal, mert nem tartják őket németeknek. Ez az antiszemita logicának egyik példája.

Érdemss a fölemlítésre egy a harmincz éves háboru utáni időből való eset. Ausztriából, ahol a sőtét fanatizmus volt az ur, akkor kiűzték a protestánsokat, akiknek sok esetben egész vagyonuk elhagyásával kellett menekülniök. Ámbár a nép mint a belpoklosokat kerülte a kivándorlókat, csodálatos mód menekülésük közben mégis nyújtottak nekik módot a megélhetésre. És a krónikák följegyezték, hogy akkorjában az a monda szállt szájról-szájra, hogy a zsidók titkos utasítást kaptak a menekülők támogatására, mert ezek is olyan sokszor szenvedtek hitük miatt mint a zsidók. — Éjnek-éjszakáján életük veszélyeztetésével horadtak a zsidók a menekülők után az élet-szükséglet legszükségesebbjeit. És ma? A minap ugyanezen evangelicus vallásnak egy tekintélyes papja Bécsbe érkezett, hogy itt ugyanezen zsidóság ellen harc-zot hirdetessen és pedig harc-zot életre-halálra.

Csak örvendetes, hogy ez a törekvés illetékes oldalról határozott visszautasításra talált.

Én végig éltem az 1848-iki ideális mozgalmakat és elég koros vagyok ahhoz, hogy a megérőfélben levő nép fejlődésének folyamata felől ítéletet alkossak. A jelszavak, melyeket a francia forradalom törekvései legelejére állított: Szabadság, egyenlőség, testvériség, ezek azonos egy latorjának egymástól távol eső fokai. A szabadságot valamely nép estéről reggelre megszerezheti, de évszázadok telnek bele, míg az egyenlőséget maga között helyreállíthatja. Könnyebb puskával a kézben valamely város helyőrségét legyőzni, mint a tömeg előítéleteit. Az egyes társadalmi osztályok egyenlőségének erre a fokára, eddigelé csak nagyon kevés, igen kifejlett nemzet jutott. A harmadik fokhoz, a testvériséghez még egyetlen egy sem jutott el. Látjuk ebből, mily irányba kell törekvéseinknek és küzdelmeinknek hatniok és sajnálattal tapasztaljuk, hogy Bécs lakosságának egy része az ellenkező irány felé halad. Ezért nem jogosulatlanul állították a minap, hogy Bécsset vissza kell hódítani. E végből azon csöndes, de tartós lelkesedéssel, mely a jó ügyek előmozdítója, minden komoly férfinak egyesülnie kellene, aki városunk korábbi tekintélyét vissza kívánja hódítani. Ezzel a visszahódítással azonban nem néhány elvesztett kerületnek a fiakkerek szaporítása és az adómentes sör által való visszahódítását gondolom, nem, hanem az illető polgártársaink szíveinek visszahódítását. Meg kell nekik mutatni, hogy érdekeikről való gondoskodásunk nem csekélyebb, mint ama bizonyos köröké, hogy azonban mi nagyon is lelkiismeretesek vagyunk ahhoz, hogy olyan ígéreteket bocsássunk világgá, melyeket nem vagyunk képesek megvalósítani. Pillanatra sem vonom kétségbe, hogy azután amily bizonyosan fölkel a lehunyó nap: a nagy liberális eszme is győzedelmeskedni fog. De hát szeretném én ezt megérni. Olyan régen működöm köztéren, hogy ezt az örvendetes eseményt szeretném megérni, mielőtt elagottan és fáradtan a mandatumot, melyet oly hosszú évek során át biztak reám, magam visszaadnám.

Suesz tanárt beszédjé befejeztével igen méltán — ritka szép óvatióban részesítették.

A jövő század olvasmánya.

Irtá: Reverendus.*)

Az a sokféle s többé-kevésbé ellentétes irány, mely a világirodalomban jelenleg köruton van, úgy látszik, előkészülete egy szellemi forradalomnak, mely ha mást nem, legalább a nemzetek irodalmát fogja megtisztítani. Se a végletekbe menő naturalizmus, se az újabb mystikus irány, bármint kürtölik hirdetői dicsőségét, nem fogja túlélni századunkat, hanem más ezer iránnyal együtt meg fogja szülni a nagy szel-

lemi reactiót, mely az elromlott izlést finomítja és az irodalmi művek erkölcsi niveauját emeli.

És ha nem is fog eljönni a messiási korszak, melyben a farkasok és bárányok együtt fognak legelészni, eljön okvetlen a nemzetek szellemi testvérisége, melynek egy közös kapcsa lesz: a könyvek könyve; mikor a keresők meg fogják találni azt, amit eddig kerestek benne, de nem találtak és mikor a naturalizmus farkasai az idealizmus bárányaival együtt fognak legelészni azon a talajon, mely akkor is oly üde és harmatos lesz, mint volt ezer esztendőknél előtte.

A b i b l i á r ó l van szó, a mi szent könyvünk-ről, mely legfényesebb hivatását csak most fogja betölteni, mikor nem mint szent könyvet, hanem mint lecture-t fogja minden művelt ember forgatni. Azok talán, a kik kétségbe vonják a biblia szentségét és tisztán emberi kezek munkájának tulajdonítják az egyes könyveket, nem is sejtik, mit mondanak azzal, hogy a biblia nem isteni eredetű. Hisz ha a kritika kicsinyítő szemüvegén keresztül nézve, a hibák emberi munkává süllyesztik a bibliát — akkor csak emelik, előttünk e m b e r e k e l ő t t értékét. Mert milyen óriás lehetett az olyan ember, kinek könyve csak egyes apró hibák folytán nem állhat az isteni tökéletesség fokán!

Azért a jámbor kritikusokat nem érheti gáncs, mert meg vagyok győződve arról, ha valaki tisztán szellemi élvezet céljából olvassa át a bibliát, csakugy mint az emberi elme egyéb alkotásait, bizonyos szent megilletődéssel fogja letenni a könyvet és bármilyen kritikai irány követése alatt álljon felfogása az eredmény egy marad: ha nem hitte, hogy szent a könyv, mikor az olvasásba kezdett, most elismeri — miután elolvasta.

Csodálatos egy könyv az! Huszonnégyszáz részből áll és az emberi szellem minden elképzelhető formáját egyesíti. Próza, poezis, retorika, história, filozófia, minden átmenet nélkül egymásba szöve, mint ahogy körülöttünk váltakoznak a vadregényes tájak a csendes rónasággal. Mindegyiknek megvan a maga külön bája és kedvessége, itt a fenség, ott az egyszerűség, itt az erő, ott a lágyság, minden hangulatra van szó, minden érzésre forma.

Hisz ha eltekintünk attól, hogy Mózes öt könyvében Izrael története van megírva a v a l ó s á g u t á n, mert most a bibliáról csak mint lecture-ről beszélünk, a történetírás micsoda bámulatos formáival találkozunk ezekben a könyvekben. História, melynek minden sorából az élet igazsága, a valóság benyomása és a közvetlen tapasztalatok melegsége sugárzik ki; a kiinduló pont pedig egy olyan erkölcsi alap, melyet minden hit és felekezet, ha előítéletek gondolkodását még teljesen le nem nyűgözték, kénytelen a legnagyobbszerűnek elismerni.

*) A fiatal írói nemzedék egyik legkitűnőbbje. Szerk.

Vagy nézzük a Birák könyvét és folytatását, a Királyok könyveit. A regényesség, vagy ha úgy tesszük, a fantázia mily tarkasága vonul rajtuk végig és az élet annyira hangoztatott igazsága hol van plastikusabban előadva, mint épp ezekben a szent könyvekben? Milyen alakok, milyen jellemek vannak a legkisebb részletig kidolgozva és akár éltek a hősök, kiket a biblia leír, akár nem — egy irodalmi műnél ez kevéssé fontos, csak úgy legyenek feltüntetve, mintha éltek volna! Vegyük úgy, hogy Samson mythikus alak — egy zsidó, vagy föníciai Herkules; hol van a világirodalomnak még egy ily élet után rajzolt Herkulese, a ki egy Delila karjai között bukik? Vagy, hogy mi is az allegoria formában beszéljünk, mi egyéb ez, mint a nőiesség vagy a női ravaszság győzelme a bátor férfiakon?

Nem akarok több részletet felemlíteni, mert a biblia ezen részeinek aesthetikai becséről könnyen meggyőződhetik mindenki, a ki ily szemmel olvassa.

De a biblia historikus könyveit jóval felülmúlják nagyságban a próféták. Villemain, a leghiresebb francia aesthetikusok egyike, a világirodalomban ezeknek tulajdonítja az első helyet. Többre tartja mint Homert, Pindárt, Dantét, Shakespearet. Jesajas fenséges nyelve és rhetorikai ereje bátran állja ki a versenyt bármelyik demosthenesi beszéddel és a meggyőződés azon szent lángja, mely Jeremiás »csontjaiban ég«, beszédeiből is kisugárzik.

Vagy hol találunk szebb idyllt Ruth könyvénel, bölcsőbb tanokat Salamon példabeszédeinél? A pesszimista megtalálja a maga Koheletjét, az istenével pörbe szálló lélek Jó b keserves kifakadásait. És a szerelmesek elolvassák az Énekek énekét, a keleti lyra ezen legragyogóbb gööngyét, a siratók és gyászolók Jeremia siralmait, az ájtatosak a zsoltárokat.

Elfognak jelzőim, mikor így sorra veszem a biblia könyveit, pedig még csak a leghalványabb képét sem nyújtottam annak a nagy szellemi élvezetnek, melyet a biblia, mint olvasmány nyújtani fog. Egyelőre természetesen nem, mert eléggé sajnálatos dolog, hogy még nincs magyar bibliánk, mely élvezhető formában tolmácsolná a szent könyvek igéit.

Ha szabad előre kritikát gyakorolni egy még eddig meg nem jelent könyvről: úgy nem tartom a jövőendő bibliájának azt a magyar kiadást, melyet most rendeznek sajtó alá fiatal zsidó papjaink. Törekvésüket, ambíciójukat és tehetségüket is elismerem, de a fordításban szemük elől tévesztették a célt, mely pedig csak egy lehet: művelt emberek számára a bibliát magyarra fordítani. A mutatványt, melyet bibliafordításokból közöltek, nem lehetett megérteni — nyelvtörténeti szótár nélkül, már

pedig minden művelt emberről felteszem, hogy szívesebben vergődik keresztül az eredetin, mint a fordításon — szótár segítségével.

De nem fog sok idő eltelni és a kor áramlata magával hozza az új biblia fordítást; mert a művelt családok restelni fogják, hogy asztalukat nem díszíti Ibsen és Tolstoj könyvei mellett — a biblia.

AZ ERŐSEK.

— Elbeszélés a kisvárosi zsidó népeletről. — (36)

Írta: Bernstein A.

Egy pénteki nap reggelén bejött az öt kozákja a községünkbe és a rabbit, az én apámat, a fejedelem elé hurcolta; az előjárók mind vele akartak tartani, de a kozák azt mondta, hogy nyársba huz minden zsidót, aki vele mer menni. Ekkor a rabbi, az én édes apám, egyesegyedül ment el vele és a községben könyörögtek érte.

Mikor a rabbit odavitték a gonosz csont elé, együtt ült az öt léha kozákjaival és ivott és nagyon neki volt vadulva.

Azt kiáltotta feléje: »Öven ostorecsapást szabjatok rá, hadd lássák a zsidók, hogy én vagyok az ur és hozzanak nekem tíz évi adót előre!« Erre a rabbi csitító beszédet akart mondani, mely megváltoztassa a haragot; de a tivornyázó kiabált és rug-kapálózott mind a két lábával: »kedvem telik benne, kapjátok le a tíz körméről.«

De mikor a gonoszok rája tették a kezüket, az ajtón hirtelen beugrott a Mayer paraszt és haragos hangon kiáltotta: Gyilkos! zsidó vére szomjuzol; ide gyer, bennem több van belőle, mint ebben itt!« És hatalmas öklével levágta a két kozákot, akik nyakon fogták a rabbit.

Erre mindnyájan nekiestek a Mayernak, mert a fejedelem így lármázott: »Pompás csere! Mérjetez rá 100 korbácsütést!« És a többi szolganép kénytelen volt segítségül jönni, mert Mayer legyűrte mind az öt kozákot; ezek aztán föléje kerekedtek, összekötötték a kezét, hátáról lehúzták a ruhát, és rá mérték az ostorecsapásokat.

Ekkor a rabbi, az én atyám, arcra borult és imádkozott; de Mayer odaszólt hozzá: »Rabbi, mond el előttem a »vidu«t (haldoklók imája)!« És a rabbi elmondta előtte szórul-szóra, ütésről-ütésre a szomorú imát háromszor, Mayer aztán fuldokolt és kérte: »Rabbi, kezdj rá a bünbocsátó imára! De mikor a rabbi látta a vért a Mayer hátán fölbuzogni, elállt a szava és eszméletét veszítette.

Az öreg Malke kissé megállapodott, majd ismét folytatta.

— Ebéd után járt az idő, mikor Mayer magához

tért és azt vette észre, hogy a parasztok, akik jó emberei voltak, egy csürbe hozták, és a rabbit, aki még mindig eszméletlen volt, odafektették közelébe. Erre Mayer kérte a parasztoakat, vinnék a rabbit a községbe, hogy — amitől isten óvja — a jámbor férfiakból álló *chevra kadisa jelenléte nélkül ki ne lehelje* lelkét. De a parasztok nem hallgattak a szavára, mert félték a fejedelemtől. Ekkor Mayer föltápázkodott, véres vállaira vette a rabbit és neki indult az utnak.

— És isten — dicsértessék az ő neve — letekintett az ő hetedik egéből, és megkönyörült mindkettőjükön. Hogy az erdőbe kerültek pihenőt tartani, Mayer letette a rabbit, az kinyitotta a szemeit és látott és megértett mindent, amit Mayer cselekedett; és fölemelte kezét szólásra készen. De Mayer szólt: »Rabbi, adja a kezét, hogy a községben szóval sem említi az én tettemet!« — És a rabbi, az én atyám kénytelen volt ezt neki megfogadni, mert Mayer addig nem tágitott, miglen azt megtette. — Mayer azután a község határába kísérte a rabbit, ahol más zsidók kerültek eléje, ő pedig visszament.

Malke hosszabb ideig hallgatott és ezután szakadozott mondatokban, meg-megnyugodva, félálmodozva folytatta:

— És Mayer még kétszer fordult meg a házukban, mert a rabbi magához hívatta őt és csöndesen elbeszélgetett véle a könyves szobában. Többé aztán nem jött felénk. — A környékből asszonyt szerzett. Ez — bűnömül ne vegye a másvilágon — nem olyan volt, minőnek egy gibor asszonyának kell lennie! Mayer sokat szenvedett. És nem volt ideje megöregedni. De atyám, a rabbi, még előtte hunyt el, hogy isten trónja elé álljon és tanúságot tegyen amellett, hogy Mayer elvegye jutalmát azon szentek között, akik vérüket áldozták az isten nevének dicsőségére.

A borzongás, mely Mendel lelkén végig nyilallott, tagjait csakugy hatalmába ejtette, mint nyelvét; de melle szemmelláthatóan zihált és abban a mély csöndben, mely most Malke szavait követte, ez a lélekzetvétel hatalmas küzdelemnek tetszett, melynek közepette a levegő után való kapkodás sóhajjá válni, és a lélek borzongása enyhítő könnyatakká akar felolvadni.

Malke egy darabig ráügyelt erre a küzkedésre. Amint térdét átkulcsolta, érezte a Hendele lelkének vergődését és az ő erős szívéen is végignyilallott a régi fájdalomnak emléke. De mihamar ismét fölemelte a fejét és megindult hangon így szólt:

— És most, Mendel, tudod már, hogy szállott alá a mi dicsőségünk és mint szállt a te verbelieidre a legszebb korona. Mayer ezen a világn soha sem akarta elvenni az ő jutalmának csak egyetlen részecskéjét is.

(Folytatjuk.)

MI BOLDOGIT?

Nem a pénz boldogít,
Nem a rang, a czimer;
Szánandó dőre lény,
Mást ki el nem ismer.
A lelki fenség se
Tesz elégedetté.
Álom, ige, ábránd
Ritkán válik testté.
Hatalom, dicsőség
Pillanatnyi fény csak,
Rövid csillogása
Szálló buboréknak.
Vágy, szépség eltűnik,
Mint a riadt lepke.
Czéljaink után még
Vágyódunk epedve:
Midőn a csalódás
S az egyenlő vég int.
Hát a légebe veszték
Küzdő törekvésink?!
Szól a komoly élet:
Változó itt minden;
Állandóság még csak
Az erőben sincsen!
Gazdagság, szegénység
Nem átok, nem áldás,
Ha nincs kebletekben
Irigy nagyravágyás.
Gondoljátok hát meg,
Mig tart ifjuságtok,
Mig érzitek égni
Az isteni lángot:
Hogy van egy kis fészek
A családi otthon,
Hol túl lehet adni
Minden bajon, gondon;
Hova nem hatol be
Külveszély, ónérdék,
Hol egy szívnek élve
Örök üdv az élet.
S ez az üdv nem száll el,
A síríg tart, vezet
Az egyedül áldó
Hitvesi szeretet. Dura Máté.

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése nov. hó 15-én lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóztásának előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Az „Egyenlőség“
szerkesztősége és kiadóhivatala,
Budapest, Váczi körút 23. sz.

Hírek.

— **A receptió.** A »N. Fr. Pr.« és utána az egész hazai sajtó azt a hírt közölte a héten, hogy az új kormány első javaslata, melyet a ház elé terjeszt, a zsidó vallás receptiójára vonatkozó elaborátum lesz. A javaslat indokolásával együtt teljesen készen fekszik a vallásügyi miniszteriumban.

— **Az új exodus.** »The news exodus« címmel Frederic Herold, angol író terjedelmes munkát adott ki az orosz zsidók üldöztetéséről, melyet az angol közönség nagy tetszéssel fogadott. A ritka díszszel kiállított könyv egy példányát Spielmann Montefiore, a »Darkést Russia« szerkesztője levél kíséretében beküldötte Vámbéry Ármához, a nagyhirű tudóshoz, aki az egész polgárosult világon, mint az orosz barbarizmus kérlelhetlen ellensége ismeretes. Azon helyzetben vagyunk, hogy az érdekes levelet itt közölhetjük:

»Tisztelt uram! Ismerve azt az élénk érdeklődést, melyet ön az orosz zsidók és egyáltalán minden vallásos meggyőződése miatt üldözött faj iránt tanusít, van szerencsém önnek Frederic Herold urnak The news exodus cz. könyvét megküldeni és kérem annak szíves elfogadását. Azt hiszem, e könyv a legkimerítőbb tudósítás, mely az orosz zsidók üldöztetéséről eddig megjelent, de egyuttal a legkinosabb érzelmeket is kelti. Frederic ur, eltérően a többi eddigi írótól, közvetlen tapasztalás után ír, mert maga is ott tartózkodott a türelmi területen, az üldözöttek között. A kiadó arról értesít, hogy a könyv jelentékeny sikert ért el; már a második kiadást kellett belőle rendezni, és az ügyre nézve irányjelző munkává lett. Sajnos, nem adhatok önnek javulásról hírt. Október 20-án a moszkvai főrabbit és a hitközségi elnököt, aki 75 éves, Miklós ezár korabeli agastyán a városból kitusították, 24 óra leforgása alatt távoznok kellett, mert a rendőrség által lezárt és lepecsételt zsinagógában isteni tiszteletet mertek tartani. Egyébként Moszkvában 20 imaházat rendőrileg bezártak. Öszinte hive Spielmann-Montefiore«.

Vámbéry Ármín lekötőlező szívessége folytán jövő számunkban alkalmunk lesz »Az új exodus«-ról még bővebben is megemlékezni.

— **Wahrmann Mór programbeszéde.** A pesti izralita hitközség képviselősege f hó 6 ikán tudvalevőleg újból (negyedszer) egyhangulag elnökké választotta a Lipótváros hirneves országgyűlési képviselőjét. Megirtuk, hogy a választást megelőző napon nyakán támadt veszedelmes természetű daganat, mely operációt vont maga után, az ujonnan választott elnököt megakadályozta abban, hogy a közgyűlésen megjelenjen. Akkor elmaradt beszédét Wahrmann, kinek egészsége — mint örömmel értesülünk — most már teljesen helyre van állítva, a f. hó 21-ikén tartandó első választmányi gyűlésen fogja a elmondani.

— **A dohány-utczai nagy templomon** már a legközelebbi napokban nagy tatarozásokat kezdenek meg és egyuttal egy baján segítenek, mely, különösen a főünnepeken sokszor rettegéssel töltötte el a hívőket. A női karzatokról ugyanis kevés a kijárási és a lépcsőházak is szűkek és elégtelenek, úgy, hogy Isten különös kegyelmének mondható, hogy eddig nagyobb

szerencsétlenség nem történt. Az ünnepeken, mikor a férfiak csarnokát 5-6000 és a két női karzatot 3000-3500 hívő tölti meg, egy félreértett kiáltás, valami véletlen zavar kiszámíthatatlan, végzetes szerencsétlenségnek válhatott volna okozójává. Kevés ugyan a kijárási és a férficsarnokból is, de a mint kilépnek az ajtón, szabadban is vannak, míg a nőknek 30, illetve 57 szűk lépcsőn kell lejönnök, hogy szabadban legyenek. Ezen a bajon most segíteni fognak a női karzatokról négy új kijárást nyitnak meg, az addigi lépcsőket ujjakkal eserélik ki és a lépcsőházakat kiszélesbitik meg bővítik. A terveket Freund Vilmos műépítész, készítette és a költségek 30.000 frttal vannak előlrányozva. A munkálatok peszach ünnepre teljesen elkészülnek. Megjegyezzük itt, hogy a templom 33 év óta áll fenn, építették Boskovits J. L. elnökösödése alatt es több mint másfél millió frtba került.

— **Hol telepedtek le az üldözöttek?** A lefolyt 12 hónapban jóval több mint száz ezer orosz zsidó hagyta el hazáját. Hol vannak ezek? Európai országokban, kivéve Angliát, egyetlen egy sem telepedett le. (Ebben első sorban az illető országokban lakó hitrokonok akadályozták meg, a mi lehet ugyan hasznos, de a mire a jövő történetírás szégyenfoltként fog ráutalni, a mint utal a római zsidók eljárására, kik annak idején meggátolták a Spanyolországból kiüldözött zsidókat a köztük való letelepedésben.) Hirsch bárónak argentiniai kolóniáin eddig négyezren telepedtek le; azok száma, kik a kolonistákkal együtt Argentiniába mentek, és a kik ott, függetlenül Hirsch bárótól, birtokokat szereztek, ipart, vagy kereskedést üznek, megközelíti a harminczezret, a szentföldi gyarmatokon kétezre új menekült látott a földmíveléshez; Jeruzsálemben és a szentföld többi városába közel hatezren menekültek; Londonban tízen négyezren találtak kenyeret és foglalkozást; vagy kétezren Egyiptomban és különféle afrikai gyarmatokon teremtenek otthont maguknak; a többi közel ötven ezer hazátlan az Egyesült Északamerikai Államokban talált új szabad hazát. És ez pusztán egy év lefolyása alatt! És Oroszország boldogabb lett-e azóta?

— **A szavazás decentralizációja.** Vázsonyi Vilmos dr. e kiváló munkatársunktól ilyen címen jelent meg egy füzet »a magyar jogászegyleti értekezések« ezen első rendű jogi szakvállalat kiadványai között. A kimagasló tehetségű szerző, kinek képességei a mi olvasóink előtt nem szorulnak külön méltatásra, e munkáját a magyar jogászegylet teljes ülésén olvasta föl, melynek élén Csémegi Károly elnökkel az ország legjelesebb jogásza állanak. A harmadfélves értekezés államtudományi revue az európai választási rendszerekről, melyből szerző az ő ismert erős logikájával és markans stílusával azt a konkluziót vonja le, hogy a hazai központi választási rendszer nem telet meg a választási szabadságnak, a politikai erkölcsöknek. A széles látókörrel és ritka sok tudással megirt művecske ára 20 kr.

— **Az Apponyi-párt lapja.** A nagymultu »Pesti Napló« december hó 18-án tulajdonost és felelős szerkesztőt cserél. A lap akkor egy nagy társulat tulajdonába megy át, mely azt megnagyobbítva, formájára nézve megkissebbitve, füzve, mint a »Neue Freie Presse« és ennek alakjában is fogja kiadni. Mint laptulajdonos és főszerkesztő Ábrányi Kornél orsz. képv. fog szerepelni, felelős szerk. Barna Izidor, a kiváló tehetségű poeta és hírlapíró hitsorsósunk lesz. A dolgozótársak

közt zsidóhitű írók közül ott találjuk Kálnok ízor (segédszerkesztő), Kabos Ede. Makai Emil neveit. Dr. Aczady Ignác, a P. Naplónak évek sora óta ezen oszlopos dolgozótársa természetesen a jövőben is megtartja kiváló helyét a szerkesztőségben.

— **Cremieux-Foa**, a mostanában sokat szerepelt francia kapitány, ki az antiszemita izágáskodókkal, — mint Drumonttal tette — sorra meg akart verekedni, mint Párisból jelentik, Dahomeyben meghalt. A hadügyminister a párbajokra való tekintetből helyezte őt át a hódító csapatokhoz, melyeknek soraiban most megsebesülve. hősként fejezte be földi pályafutását.

— **Hirsch br. gyászja.** Brüsseltől jelentik, hogy a nagy emberbarátnak anyósa, Bischofsheim szenator özvegye, Hirsch br. nejeinek anyja, rövid szenvedés után jobblétre szenderült. A nemeslelkű és széleskörben becsült Bischofsheimné halálának híre a barát és nejét Morva-Szt-Jánoson találta, honnan a temetésre mindketten Brüsszelt utaztak.

— **Előkelő vendégek.** Folyó hó 13-ikán fényes ebédet rendezett megyeri Krausz Lajos, ismert fővárosi gyáros és volt orsz. képviselő Vendégei voltak: Berzeviczy és Reiszig államtitkárok, Eötvös Károly, gróf Károlyi Gábor, Ábrányi Kornél, Fenyvessy Ferencz, Pázmándy Dénes és Zichy Herman gróf orsz. képviselők, Lanczy Leo és Wahrmann József bankigazgatók, megyeri Krausz Mayer és Machlup Ede gyárosok, Tenczer Pál és Perl Soma dr. fővárosi ügyvéd.

— **Az »örökösdesi« elv.** Nagymihálynak nevezetes zsidó hitközsége nemrég elvesztette rabbiját. A község, mint illik, gyászolta elhunyt lelkipásztorát és a 30 gyásznap letelével gyászistentiszteletet tartott a bold. nagyrabbi dicsőítésére. De im' milyen öröm, milyen meglepetés érte a jámbor gyászoló községet. Az istentisztelet után ugyanis Stark Hermann fakeskedő és ezen alkalommal a gondviselést helyettesítő ur felállott az almemorra és a chaszidok örömrivalgása közt kihirdette, hogy: »és most üdvözöljük reb Simon Grünbergert, mint rabbinkat, mesterünket, vezérünket, utmutatónkat, szemfényűnket.« A meglepett előjáróság (örömben?) kiszaladt a templomból, miután nevében Klei n Áron a község erélyes tiltakozását jelentette be a nem kért nagy áldás ellen. Rabbi Simon Grünberger, a rabbiszékhez most görcsösen kapaszkodó ur, eddig igen jövedelmező pénzületeket csinált Nagymihályon és a rabbiállásra a jogot onnan meritette, hogy az elhunyt rabbinak a fia. Ezt az örökösdesi theoriát a magyar orth. zsidóság nagyvezérének, reb Iczik Reichnak közsöni, és mert ez így van, bizonyos, hogy a szerencsés Grünberger Simon meg is marad nagymihályi rabbinak.

— **Esküvők.** Gerő Ödön, a »Magyar Ujság« segédszerkesztője és »Viharos« álnévű kedvelt tárczaíró, a héten mennyezet alá vezette Hermann Leona kisasszonyt, a dohányutczai zsinagógában ez alkalommal lényes és jönevű vendégsereg gyűlt egybe közte Fenyvessy Ferencz orsz. képviselő, Böke Gyula, egy. tanár, Agai Adolf, Kiss József, Egessy Géza, a Magyar távirati iroda főnöke, Kende Zsigmond, Sármai József szerkesztők stb. A rituálékát Lazarus Adolf főkátor végezte és a fiatal párhoz dr. Koh n Samuel rabbi intézett megkapó beszédet. — Tuszkay Ödön dr fővárosi orvos ugyanekkor egybekelt Zsig-Wolf Margit kisasszonyval. — Gerő Paulát, Gerő Károlynak, a jeles színműrónak nővérét Kalmár Sándor, Hatvanról f. h. 20-án mennyezet alá vezeti a dohányutczai zsinagógában.

— **A fővárosi VI. kerületi jótékonyági egyesület** f. hó 13-án Radocza János elnöklete alatt tartott közgyűlésén a visszalépett Jálícs Ignác né helyébe egyhangulag dr. megyeri Krausz Izidornét választotta meg. Az egyesület, mely a kerület 12,000-nyi iskolásgyermeke között nagy számmal akadó szegényebbeket ruházattal látja el, a választás eredményét küldöttségileg közölte az époly szellemes, mint szép urnóval. A deputáció tagjai mind a VI. ker. hangadói közül kerültek ki s ezek névszerint a következők: Radocza János, Pucher József, Tenczer Pál, Keleti Gyula és Minka Béla. Szónokuk: Radocza tolmácsolta a lelkesedést, melylyel a választás történt s ugyanoly lelkesedést kért az egyesület ügyeinek vezetése körül cserébe. Wahrmann Mór leánya, ki a főváros »jó szíves« világában is igen jelentékeny szerepet játszik, örömmel vállalkozott a humanus megbízásra s ennek szolgálatában szorgos munkájának érvényesítését ígérte. Az ugyanez alkalomból megejtett választmányi tisztujítás eredményéből olvasóinkat a következők érdeklík: Brüll M.-né, Brüll Zsófia, Beck Vilmosné, Bun Gyuláné, Feleki Béla dr, Halász Frigyes dr., Holitscher Lipótné, Fülöp Károly dr.-né, Kaincz Ferenczné, Lord Lajosné, Neumann Armin dr.-né, Onodi Adolf dr.-né, Popper Istvánné, Posner Alfrédné, Schubert Árminné, Schwarz Gyula dr. Schwarcz Gyuláné, Tenczer Pál és Weisz Jakab dr.

— **Hirsch br. adománya.** Az újpesti házalók kenyérkeresetében a már szünőfélben levő járvány szintén sok kárt tett. A sújtottak, miután más oldalról segítséget nem kaptak, a kerület képviselője, Várady utján Hirsch br-tól kértek támogatást. A segíteni mindig kész nagy emberbarát erre Bischof Dávidné utján 200 frót utalványoztatott a gödöllői kerület képviselőjéhez Váradyhoz — az újpesti szükölködő házalók számára.

— **A pápa és a Szentpéter-templom negyedének képviselőjévé** a zsidó Barsilai Salvatore-t roppant szótöbbséggel választották meg a rómaiak. Ez a választás leirhatatlan örömet keltett a római munkások közt. »Éljen Barsilai, a munkások atyja« feliratokkal ellátott száz meg száz zászlóval az örök város egész munkásvilága jelent meg a megválasztott háza előtt és az új képviselőt Rómában is rég látott ovatiókban részesítette.

— **Halálozás.** Galgóczi Eislér Dávid, az ottani hitelintézet igazgatójának elhunytát jelentik. A megboldogult 72 éves kort ért el. A tisztelet, melyet társadalmi állásával és jótékonyágával polgártársai körében kivivott, a f. hó 17-ki temetésén ritka kifejezést nyert. A több oldalról érzett veszteséget a gyászszertartáson 4 szónok tolmácsolta.

— **Virághullás.** Weisz Józsika, Weisz Gábor pécsi hitk. titkár dolgozótársunk 4 éves fiacskája f. hó 12-én elkölözött az angyalok honába. Amélyen sújtott szülők gyászát a pécsi hitközség tagjainak és számos ismerősnek részvéte igyekezett enyhíteni.

— **Ünnepi istentisztelet péntek este.** A bécsi hitközség, — mint annak idején ismertettük — nemrégiben actiót indított az indifferentizmus megszüntetésére. Az actió első lépését, a tervezett nagygyűlést ugyan elhalasztották — ad graecus calendas — de a bécsi hitközség úgy látszik, mégis komolyan foglalkozik a tervével, mert nagy tanácskozás nélkül is — ráakadt arra a medikamentumra, mely a legégetőbb szükségén van hivatva segíteni. Magában a családban kell megkezdeni a gyomlálást, a családnak pedig hathatósabb és kedvesebb mestere nincs, mint a nő. Ezért legelső sorban a nőket kell visszahódítani az örök vallás és tanai számára. Így gondolkozik a bécsi hitközség és előljárósága elhatározta, hogy a Seitenstetengassei zsinagógában péntek esténként ünnepelesebb istentiszteletet rendeztet. Az ájtatos órának nemcsak zenei nivóját fogják emelni, hanem egyuttal zsidó ismeretterjesztő momentumokkal is bővíteni fogják. Ilyenek lesznek az exhortatók és a zsidóság hivatásával és történetével foglalkozó előadások. A község elnöke, G u t t m a n n Vilmos lovag maga áll az életravaló mozgalom élén, ő csinál annak propagandát, a legjobb társaságbeli nőket igyekszik arra rávenni, hogy péntek esténként színházak és bálók helyett — istentiszteleten vegyenek részt és a nagy kereskedőknél is abban fáradjon, hogy péntek esténként engedjenek időt alkalmazottaiknak a templomba menésre. — Reméljük, hogy az életre való mozgalom minálunk is mozgásba hozza az arra hivatott tényezőket.

— **Elmebeteggé nyilvánítás.** Klein Libort az osztrák német-nemzeti antiszemita párt ismert matadorját, ki képviselőjelöltként is szerepelt és minap Luegernek egy reichsrathi beszédje alkalmával tett közbekiáltásaival vontá magára a figyelmet, az olműczi járásbírótság elmebetegnek nyilvánította.

— **Az erkölcsanitók állandó rovatából.** Stein németországi antiszemita ügyvédet, sikkasztásért és okirathamisításért Berlinben két és félevesi fogházra és három évi hivatalvesztésre ítélték. Az antiszemita diákok az elítélés miatt demonstrálni akartak, Virchow rektor azonban eltiltotta a demonstráló gyűlés megtartását.

— **A Günsburg-csőd,** mely annak idején nagy port vert fel, hamarosan, még pedig a hitelezők megkárosodása nélkül fog lebonnyolódni. A párisi fiók már teljesen rendben van az egyezkedésekkel. A hitelezők 80%-ot kapnak még pedig tulnyomó részben már most folyósítva. A párisi rendelkezés folytán az e célra tartalékban tartott 1.500,000 rubelből már most 1.300,000 rubel a pétervári ház ügyei ek rendezésére lesz fordítható. Miután ennek a háznak Sibiériában aranybányája van, mely évente 1 millió rubelt jövedelmez, a pétervári hitelezők is tulnyomó részben készpénzben kapják meg követeléseiket s csak a kamatokra és költségekre kell rövid határidőt engedniök. A világ-

biró kereskedői ház ez által is bebizonyítja, hogy kivetendő célzatai nem voltak és fizetesképtelenné csak kényszerítő körülmények folytán vált.

— **A korfui rabbi — Milanoban.** Da Fa-not, a korfui hirhedt eset alkalmával szerepelt rabbit a minap iktatták be új hivatalába Milanoban. Ugyanez alkalommal fölavatták az új zsinagógát is, melynek belseje márvánnyal és gránittal dusan van ékesítve és néhány pompás velencei mozaik is díszét képezi. Az épület területe 1000 □ méter, homlokzata pedig 30 m. A 400,000 lirát felülmúló építési költségek tulnyomó részben abból a hagyományból kerültek ki, melyet néh. Ottolenghi Salamon rendelt e célra.

— **A bécsi lengyel-zsidó templom nyere-ménytárgyai** jegyzékét az építési bizottság most teszi közzé. Ezek között legelső helyen szerepel Ő felsége ajándéka: egy XVI. Lajos korabeli stílusban készült igen d szes ezüst kávé készlet.

— **50.000 frank — gyógyszerpályadíj.** M. Lewy, — mint Párisból jelentik, — a francia tudományos akadémiához 50,000 frankot juttatott azzal a rendeltetéssel, hogy tüzzenek ki belőle pályadíjat a difteritisz ellen való gyógyszerre. A nagylelkű adományozó egy leánya difteritisnek vált áldozatává s a gyászoló apa embertársait meg akarja kimélni az övéhez hasonló fájdalomtól.

— **Zsidó törzstiszt.** Reinach Józsefet, az ismert francia képviselőt és a Republique Française kiadóját a territorial-hadseregben törzstisztté nevezték ki. Reinach a keleti Franciaországban tavaly tartott hadgyakorlatok alkalmával de Guiffet tábornok törzskarában szolgált és a manőverről néhány szakcikket tett közzé, melyeknek elismerése a mostani törzstiszt kinevezés.

— **Dahn Felix az antiszemizmusról.** A »Breslauer Ztg.« Dahn Felixnek a következő nyilatkozatát közli: A »Kreutz Ztg.« 517. száma Diest Daber cikkében az én állítólagos következő nyilatkozatomat közli, melyet én a népeletről tartott (Berlinben az Allg. Deutsche Vereinban) előadásom során tettem volna: »Azt a lépeést egyszer csak mégis meg kell tenni, mely a németet a zsidó élettől eiválasztja. ez nem történhetik nagy zene-bona nélkül, a gyógyulás ezután majd bekövetkeznék. Előbb nem.« — Valótlan az, hogy ez alkalommal — az előadás gyorsírói feljegyzések alapján változatlanul kerül nyomtatásba, a zsidókról szóval sem történik ott említés — vagy bármikor ezt vagy hozzá hasonló értelműt mondtam volna. Az 1874. évi május 7-iki sajtótörvény 11 §-a alapján eme valótlanság helyreigazítására a Kreuzzeitung felszólítást kapott. Dahn Felix tanár.« — Ha már most a »tekintélyes« Kreitzzeitung is ilyen hazugságokkal ülteti fel olvasóit, könnyű elképzelni, hogy a tekintélyt hajhászó »apró szentek« igazságaiból mennyi az igazság.

— **A bécsi magyar egyesület** egy e czélből összehitt gyűlésen Neugebauer Lászlót a magyar poeták kitűnő német fordítóját egyhangulag elnökévé választotta. Az új elnök elhunyt elődjéről tartott emlékbeszéddel foglalta el a szép bizalmi állást.

— **Utazási ösztöndíj.** Vas Frigyes dr.-nak, Korányi tanítványának a budapesti orvosi fakultás tanári kara az 1892—3 tanévre utazási ösztöndíjat juttatott. A fiatal orvos tanulmányai folytatására Nannunyn tanár strassburgi klinikájára megy.

— **A milliós alapítvány.** Irtunk arról a nagyszerű milliós alapítványról, melyet az elhunyt Loria Prospero Mózes hagyományozott a munkások helyzetének javítására. Erről az olasz filantropról most a következő adatok állanak rendelkezésünkre: Rendkívüli kereskedői képességeivel és vas szorgalmával Loria Egyiptomban szerezte kincseit. Innét Olaszországba visszatérve, a socialis mozgalmakat tartotta szemmel, melyeket világszerte figyelemmel kísért. A helyzet javítására minden eszköznél ezéravezetőbbnek a munkáskolonciák alapítását találta. 1884-ben könyvet is írt eszméje érdekében, de nem igen vetettek rá ügyet. 1890-ben sem járt különben, mikor a milanoi községtanácsnak 100,000 lirát ajánlott fel, hogy a milanoi dologtalan munkások számára dologházat állítsanak. A bölcs tanács avval az indokolással, hogy ilyen dologház a szabad munkásoknak egészségtelen konkurrenciát csinálna, visszautasította az ajánlatot. Loria azonban ez nem tétette el eszméjétől. Societa umanitaria czimen új könyvet írt, melyet sok ezer példányban terjesztetett. E révén aztán felismerték életrevaló törekvéseit és tervei kiviteléhez számos munkatársa akadt. Közülük első sorban említendő Guerra Dolfín gr., aki az elhunytnak végrendeleti végrehajtója is. Mint a Börsen Courier írja, honnan ez adatok valók, Loria munkás-házakban látta a socialis kérdés megoldásának első állomáshelyét. Ugy remélte, hogy egészséges közszellem lesz a munkás-házak következménye, melyekben később magasabb munkakörök, még a szellemiek is, otthont fognak találni. Az első munkásházat Milanóban létesítik. Ehez fognak csatlakozni Italiaszerte a fiók munkásházak. A munkásházak alapításának szükségleteit az alakítandó humanitarius t rsulat fogja szolgáltatni, melynek Loria 14 millió ingó és 6 millió lira értékű ingatlan vagyonából lesz erre elég módja.

— **A szájhős.** A Buschoff-féle pört tárgyaló clevei törvényszék az antiszemita »Rheinische Wacht« szerkesztője megsértette. A szájhős fölött az elberfeldi törvényszék a minap látott törvényt és ő kigyel-mét három havi gondolkodási időre ítélte, mely a fogházban lesz kitöltendő.

— **A »neila-kadis.«** A jomkipur napi megrázó imadallamok közül a legmélyebb hatásuk egyike a záróimába ékelt kadis. Ennek dallmáról azt írja a »Ztg. des Judenthums«, hogy eredetileg annak az »olenu« imának zenei kifejezője volt, melyet a mág

lyára ítélt középkori zsidó martirok szoktak volt utolsó utjukon énekelni. A lélek minden zege-zugát átjáró megrendítő dallam sokszor magukat a bakókat is anynyira megindította, hogy könyük kicsordult. Végre aztán megtiltották az áldozatoknak azt is, hogy végtelen fájdalomukat ebben a dalban öntsék ki utoljára. De a kegyelet nem engedte elpusztulni az ősi olenu szivetjáró melodiáját, hanem a neila kadis dallamára mely valahányszor fölzendül, mindannyiszor visszasír benne a mairok hattyudala.

— **Der Jude wird verbrannt.** Ezt a híres jel-szót igen ügyesen variálta egy Mayer nevű socialdemokrata — a zsidókra. Egy Kölnben tartott gyűlésen történt. Förstner Pál dr., az ismertebb német antiszemita egyike 2½ órán át perorált arról a kérdésről, hogy a zsidók ellen való küzdelemben mi legyen a középosztály segedelme? Mikor a nagy hasbeszélő a mondandója végére jutott, a föntemplített Mayer jelentkezett szólásra. Ezt a felszólalást, valamint az egész m. hó 7-iki gyűlés lefolyását az antiszemita sajtó nagy bölcsen eltitkolta, a gonosz liberalis lapok azonban kifecsegték, hogy a titkolózók is épülhessenek rajta, úgy amint itt következik:

Uraim — szolt Mayer — én nyíltan beval-lom, hogy nekem ez idő szerint más nézetem van az antiszemitizmus felől, mint ennekelötte és ma belátom, hogy az önök csatakiáltása: »Üssétek le a zsidót!« erkölcsi, keresztény és humánus szempontból teljesen jogosult (Általános tetszés). Mig a bankárok, részvényesek, nagybirtokosok és milliomosok — és ezek mind egy szálíg csupa zsidók — hejehuja közt élnek és osztrigát meg sampanyit élveznek, addig a középosztály, — mint ezt a referens is kiemelte — kénytelen magát elcsigázni a mindennapi kenyérért és a nép nagy tömegei is arczuk verejtéke közt kénytelenek a mindennapi kenyérüket megkeresni (Igen helyes!). Mi már most annak az oka, hogy a népnek ez a kenyere is úgy megdrágul? Egyesegyedül csak a zsidók az okai. (Bravo kiáltások). Vegyük csak legelőbb is a védvámokat szemügyre, melyek folytán minden falat kenyérré olyan nagy adó nehezül. Kinek érdekében valók ezek a védvámok és ki segítette azokat létrehozni? Igenis uraim, ezek példának okáért Fürstenberg hercege, Arenberg hercege, Thurn és Taxis herceg, Bismarck herceg; nos uraim, ezek mind egy szálíg zsidók (Derülség). De még többet mondok! Ha már így a list Kölnbe érkezett, akkor a kenyér kilóját a hivatalos 17—18 fillér helyett a sütő czég előljárósági tagjai 24, 25 és 26 fillérjével vesztegetik és mi annak az oka, hogy ily módon a kenyérfogyasztó kölni publikum nap nap után több ezer márkát kénytelen elfecserélni? Igen egyszerű az, uraim, mert a kölni sütő czéh előljárói egytől-egyig zsidók. (Oho! kiáltások. Meg-

gyezendő, hogy a czéh előjárói között egyetlen zsidó sincs.) Igenis uraim, egyesegyedül a zsidók a családok. Ezek csalják meg az államot, a várost és polgártársaikat. Láttuk ezt a bochumi keresztény adó-sikkasztásoknál, Baare és barátjai, akik nem sokat tartanak maguk felől, természetesen csak zsidók. Van nekünk itt Németországban egy igen szép és hasznos intézménynek s neve militarizmus. Hogy azonban ez a hasznos intézmény milliókat és milliárdokat nyel el és most megint 100 millió márkát követel a nép terhére, ennek egyesegyedül természetesen csak a zsidók az okai. A zsidót tüzre kell vetni! (Derülség) és a katonákkal való rossz bánásmódnak, melyről már sok beszélni való akadt, és még mindig virágjában van, hire-hamva se volna, ha a katonai előjárók német keresztények volnának. Most azonban, névszerint Poroszországban valamennyi tiszt és altiszt mind egy szálig zsidó. A zsidót tüzre kell vetni! A szónok (Förster) igen helyesen hangsúlyozta, hogy a tulajdon mindegyre kevés kézben koncentrálódik és ennek folytán a középosztály mindinkább süllyed az ugynevezett proletár osztályhoz. Hogy azonban csak kevesen élnek fényben és pompában és szereznek milliókat a nép terhére, ennek is természetesen egyesegyedül a zsidók az okai! A zsidót tüzre kell vetni! Igenis, elismert tény az, hogy az ingatlan vagyon mindinkább kevés kézben összpontosul és ez a processus az emberiség bőrére történik. És ugyan ki egyedüli oka annak, hogy a keresztény egyház ingatlan vagyonban és tőkében milliókat és milliárdokat nyel el? ennek egyesegyedül a zsidók az okai! A zsidót tüzre kell vetni! Uraim! Én szívesen forgatom a statistikát, mert belőle a mai viszonyoknak hü képe nyerhető. Nos a német statisztikai évkönyvek nyilvánvalóan bizonyítják, hogy a gyermekhalandóság a gyári központokban igen nagy. Sok ipari városban a proletárkörökben 100 újszülött gyermek közül 72 és 73 hal meg, mielőtt egy éves korát elérte volna (Halljuk! halljuk!). Az ostobák azt állítják, hogy volna kormány, mely nyomban közbelépne, ha valamely államban ilyen nagy volna a halandóság — a sertések között. A föl nem világosodottak azt állítják, hogy csak a szükség és nyomor, és a hiányos táplálkozás pusztít el annyi gyermeket éppen a munkások között. De ez a nézet képtelenség, mert egyesegyedül a zsidó oka mindennek. Igenis, uraim, az én nézetem is az, hogy ezek az általam előadott viszásgok soha sem fordultak volna elő ha zsidómentes keresztény Németországunk volna. Az antiszemita uraknak tehát tökéletesen igazuk van: «A zsidót tüzre kell vetni!»

Örökké kár, hogy az arczokról, melyeket a kitűnő satyra lehetőleg hosszúra nyújthatott, nem maadtak fenn fotografiák.

Fővárosi bank-részvény-társaság.

V. kerület, Erzsébet tér 1.

Uj sorsjegy-társaság.

Nagy sorsjegyek! 115 drb sorsjegy Kis részletek!

G. csoport.

50 résztvevő, 60 óra, havonként 8 frtot.

10 db 4%-os Tisza-sorsjegy	40 drb áthozat
9 » 4%-os Magyar jelzál.	15 » olasz vör. ker. sorsj.
6 » 3%-os Osztr. földhitel	15 » osztr. » » »
3 » osztrák hitelsorsjegy	15 » magy. » » »
3 » Bécsi városi sorsjegy	15 » Józsviv sorsjegy
3 » 1864-es sorsjegy	15 » Bazilika sorsjegy
3 » 1860-as sorsjegy	
3 » Magy. nyer.-sorsjegy	
40 db árvitel	összesen 115 db sorsjegy

Fővilágosítással és prospectussal szívesen szolgálunk.

Legnagyobb választék mindennemű vásznakban, asztalneműekben divat kávésterítékekben és kész fehérneműekben.

Kanitz Ferencz és társa

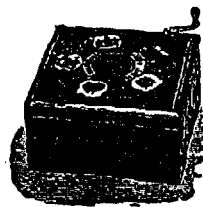
szepességi vászon raktárában,

Budapest, V., hatvani-utcza. 11 sz.

VARJU KAROLY hangszergyáros

a komáromi kiállítás jury tagja,

Budapest, Kerepesi-ut 57. sz.

Egyedül jogositott készítője a szab. üveg-oztopzatu hangczimbalomnak, mely négy nagy éremmel van kitüntetve.

Nagy választékban vonós, pengető, hajtó és húzó hangszerek, a melyeknél 15% engedmény takarítunk meg, ha

a 200 képpel illusztrált ingyen árjegyzéket kérjük egy levelezőlapon.

Czimbalmok részletfizetésre is kaphatók.

Az őszi és téli időnyre ajánlom gazdagon berendezett

tea-, rum- és cognac-raktáromat melyben valódi **Brazíliai rum** (különösen ajánlatos teához) pintes üvegekben $1\frac{1}{10}$ l. 1 frt-jával, finom **Jamaiká rum** literes üvegekben 90 kr-jával, legfinomabb Ananas Jamaika rum 1 frt 20 kr. és 1 frt 60 kr-jával, finom Cuba rum 80 kr-jával, továbbá válogatott **császár melange thea** eredeti pléhdobozokban 55 kr-jával, valódi **karaván thea** szintén eredeti dobozokban 45 kr-jával, friss termésű valódi orosz és Congo thea, csomagokban á 12, 20, 25, 30 kr-jával kapható. — Nagyobb megrendeléseknél megfelelő árengedmény. Helyben a legkisebb megrendelés is házhoz szállítatik. Vidéki megrendeléseknél csomagolás nem számítatik.

Tisztelettel

WEISZ M. MÁRKUS

tea-, rum-, cognac és likőr
különlegességek raktára

Budapest, VI., Szondy utca 62. sz.
Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A nekünk bemutatott számos hiteles hálaírat folytán ezen kitűnő házi szereket legmelegebben ajánljuk.

Szent-Pál gyomor-cseppek

Nélkülözhetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű, biztosan hatnak a gyomorbajoknál.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, felfújtság, savanyu felbőfőzés, gyomorégés, felesleges nyálka-kiválasztás, sárgaság undor, hányás és gyömörgörcs. Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, ha ez a gyomortól eredt, gyomor túlterhelésnél, giliszták, májbajoknál és aranyeres bántalmaknál.

Ára egy üvegnek utasítással, 50 krajczár.

Köszvény-víz

Bámulatos és biztos hatású külszer köszvény-csuz és reumatikus fájdalmaknál, felülmúl bármily más célra nagyban ajánlgatott szert.

Ezen szerrel 1000 esetben tett kísérlet közül 966 esetben teljes gyógyulás éretett el, s a legtekintélyesebb orvosok által rendeltetik. Ára egy üvegnek utasítással 50 kr. Kapható a készítőnél Szallós János

gyógyszertára és művegyészeti laboratóriumában. **Dombovárótt** (Tolna m.) valamint **Török József**, urnál **Budapesten, Király-utca 12. sz.** A védjegyet tüzetesen tessék megtekinteni, csak oly készítményt kell elfogadni, melynek burkolatára a fenti védjegy van ragasztva és megrendelésnél határozottan Szallós-féle készítményt tessék kérni és elfogadni.

Kohn Arnold

gazdag sörkőraktárát
(Váci-körút 14, szemben az Andrást-
ut torkolatával)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sör-
kőállítás szomorú kötelességét kell
teljesíteniök.

**szép és pontos kivitelért és lehe-
tőleg olcsó megszámitásért kezes-
kedik a cég jó hírneve.**

— Szombaton és ünnepnapokon zárva. —

135,000 forint nyerhető

1 osztrák földhitel-igérvénnyel, főnyeremény

45,000 frt, huzás november 16-án, ára 2 forint; **1 ál-**

lam sorsjegy, huzás december hó 29-én, fő-

nyeremény 90,000 frt, ára 2, frt; **mindkét darab**

együtt kapható 3 frt 75 krért Beifeld József

bank és váltó üzletében, Budapest, Károly körút 1.

szám. Alapított 1874-ben.

Részletfizetésre.

Részletfizetésre.

JUST TIVADAR

férfi szabómester

Budapest, VII., Erzsébet-körút 24. sz.

Elvállal mindennemű **gyermekruha** készítését.
valamint

katonai egyenruhákat

mérték szerint jó és pontos kiszolgálás mellett.
Dus választék legfinomabb angol és francia sző-
vetekben. Rendes évi lakók és hivatalnokok rész-
letfizetésre árfelemelés nélkül.

A nagyérdemű közönségnek
becses figyelmébe ajánljuk több
kiállításon aranyéremmel kitün-
tetett műtermünkeket, valamint
nagy raktárunkat kül- és belföldi
szövetekben.

Buchhalter és Társa

férfi-szabók

VII., Károly-körút 19. (Báró Orczy-ház.)